

نقش زن در موفقیت شوهر

سیده طاهره موسوی*

مقدمه

چنانچه نقش آفرینی زن در عرصه‌های مختلف زندگی همسر، سالم، سازنده، اصولی و منطبق با فرهنگ و مذهب ایرانی - اسلامی باشد، زمینه‌های حمایتی برای موفقیت و پیشرفت مرد فراهم خواهد شد؛ اما اگر زنان با الگو برداری‌های نادرست، ناسازگاری، بی‌محبتی، مصرف‌گرایی و... را در پیش گیرند، عاملی برای شکست مرد در زندگی خواهند شد. در واقع موفقیت یا شکست مرد، در گرو رفتار همسر اوست؛ بنابراین زنان که پشتیبانی محکم برای شوهران خویش هستند، باید نقشی مثبت و سازنده در پیشبرد اهداف خانواده داشته باشند.

حضرت علی علیه السلام، چه دلنشین فرمود:

«جِهَادُ الْمَرْأَةِ حَسَنُ النَّبْعِ؛^۱ جهاد زن، شوهرداری خوب است.»

زیرا زن، این همراه همیشگی مرد، با همسر داری نیکو و نمونه‌اش، موجب موفقیت خود و همسرش خواهد شد.

* پژوهشگر.

۱. کلینی، اصول کافی، ج ۵، ص ۵۰۷.

این مقاله، ضمن بررسی نقش زن در موفقیت همسر چند عامل اثرگذار را در حمایت از مرد، برای وصول به موفقیت بیان می‌کند:

۱. انتظارات منطقی

میزان انتظارات و توقعات زن، از جمله عواملی است که نقشی اساسی در موفقیت یا شکست مرد دارد. چنانچه این توقعات بجا، معقول و متناسب با توانایی‌های مرد باشد، وی بدون دغدغه و با فراغت خاطر، مسیر رسیدن به موفقیت را طی خواهد کرد؛ اما اگر این توقعات، براساس عواملی چون: چشم‌وهم‌چشمی و حسادت، با شرایط اقتصادی، فرهنگی و خانوادگی شوهر نامتناسب و غیرمنطقی باشد، مرد نمی‌تواند قله‌های موفقیت را فتح کند.

پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ درباره زنانی که به دلیل پرتوقعی، شوهرشان را به برآورده کردن خواسته‌هایی فراتر از حد توانشان مجبور می‌کنند، فرموده است:

«أَيُّمَا امْرَأَةٍ لَمْ تَرْفُقْ بِزَوْجِهَا وَ حَمَلَتْهُ عَلِي مَا لَا يَقْدِرُ عَلَيْهِ وَ مَا لَا يُطِيقُ لَمْ يَقْبَلِ اللَّهُ مِنْهَا حَسَنَةً وَ تَلْقَى اللَّهَ وَ هُوَ عَلَيْهَا غَضَبَانُ؛^۱ هر زنی که با شوهرش مدارا نکند و او را بر چیزهایی که فوق توانایی اوست وادار کند، هیچ عمل و حسنه‌ای از او قبول نخواهد شد و روز قیامت در حالی خداوند را ملاقات می‌کند که بر او خشمگین است.»

زیرا این زنان به جای یاری‌رساندن برای شکوفاشدن استعدادها و عملی شدن اهداف شوهرشان، با ناسازگاری و خواسته‌های غیرمنطقی، باعث ایجاد مشکلات اقتصادی و تنش‌های فکری و روحی برای همسر و نیز بروز اختلاف و بحران‌های عاطفی برای خانواده می‌شوند.

حال اگر بانوان در بیان تقاضاهایشان - با توجه به سبک زندگی ایرانی و اسلامی - از زندگانی ائمه اطهار علیهم السلام الگو برداری کنند، دچار اختلاف نخواهند شد؛ زیرا آنها همواره بر اساس اصول و منطق خاصی، همچون درک وضعیت زندگی، میزان توانایی مرد و... خواسته‌های خود را بیان می‌کردند. برای نمونه حضرت زهرا علیها السلام در طول زندگی، هیچ‌گاه چیزی از حضرت علی علیه السلام نخواست که برآوردن آن از عهده‌اش خارج باشد.^۱ ایشان پیوسته به همسر بزرگوارش می‌فرمود: «انّی لَأَسْتَحْيِي مِنْ رَبِّي أَنْ أُلْكَفَكَ مَا لَا تَقْدِرُ عَلَيْهِ؛^۲ من از خدا شرم می‌کنم، مبادا از شما چیزی بخوهم و بر شما تکلیفی کنم که توان برآوردن و انجام آن را نداشته باشید.»

۲. خلاقیت

خلاقیت زن، یکی دیگر از مهم‌ترین عواملی است که در موفقیت مردان تأثیر فراوانی دارد؛ زیرا زنان خلاق با مهارت‌هایشان، می‌توانند با چالش‌ها، مسائل و مشکلات موجود مواجه شده و با ارائه ایده‌هایی جدید، آنها را حل کنند. یکی از عوامل مؤثر در بروز خلاقیت در زنان، زمینه‌سازی و بسترسازی محیط خانه - توسط خودشان - برای پرورش اندیشه‌های نوین است. بدیهی است که زنان خلاق در چنین محیطی، با توانایی‌های ذهنی و اعمال تغییرات، می‌توانند سبب‌ساز توسعه و بهبود وضعیت اقتصادی، عاطفی، معنوی، حمایتی و ارتباطی خانواده شوند و با این اقدامات، معضلات همسرشان را مرتفع و او را در انجام برخی وظایف یاری کنند و نیز رضایت خداوند متعال را کسب نمایند.

۱. سید علی اصغر موسوی، فاطمه علیها السلام مادر تمام خوبی‌ها، ص ۱۰۴ - ۹۳.
۲. مرتضی حسینی فیروزآبادی، فضائل الخمسة من الصحاح الستة و غيرها من الكتب المعتمدة عند اهل السنة و الجماعة، ج ۲، ص ۱۴۷؛ موسی حائری اسکونی، احقاق الحق، ج ۱۰، ص ۳۲۳.

امام سجاد علیه السلام در این باره می‌فرمایند:

«رضایت‌مندترین شما نزد خداوند، کسانی هستند که برای خانواده خود توسعه و گشایش ایجاد می‌کنند.»^۱

خلاقیت زنان در زندگی را می‌توان در اقدامات داخل (خانه‌داری و بهبود امکانات) و خارج از خانه (جامعه) و چگونگی رفتار خلاصه کرد. در اینجا به چند نمونه از آنها اشاره می‌شود:

الف) خانه‌داری و ایده‌هایی نوین

خانه‌داری مجموعه‌ای از کارهای مهم، بنیادی و بستری برای فرهنگ‌سازی، اصلاح، بهبود امکانات و رشد خانواده است. زنان در کنار کار در خانه، با هنرهایی چون خیاطی، قالی‌بافی و گل‌دوزی، از یک سو می‌توانند در شرایط بحرانی به اقتصاد خانواده یاری رسانند^۲ و از سوی دیگر با ظرافت فکری، حس زیبادوستی و دقت خود، از ابزارها و لوازم موجود استفاده بهینه کرده و کمبودهای زندگی را برطرف کنند.

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله در این باره می‌فرمایند:

«أَيُّمَا امْرَأَةً خَدَمَتْ زَوْجَهَا سَبْعَةَ أَيَّامٍ أَغْلَقَ عَنْهَا سَبْعَةَ أَبْوَابِ النَّارِ وَ فَتَحَ لَهَا ثَمَانِيَةَ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ تَدْخُلُ مِنْهَا - أَيُّهَا شَاعَتُ؛^۳ زنی که چیزی را در منزل شوهرش جابجا می‌کند و قصد او از این کار اصلاح و بهتر شدن است، خدای متعال نگاه رحمتش را بر او

۱. کلینی، اصول کافی، ج ۴، ص ۱۱.

۲. شکیباسادات جوهری، معماران تربیت (منزلت زن از دیدگاه اسلام و رهبران انقلاب اسلامی)، ص ۶۰.

۳. دیلمی، ارشاد القلوب، ج ۱، ص ۳۳۳.

می‌افکند و خدای متعال، شخصی را که نگاه رحمتش را بر او می‌افکند، عذاب نمی‌کند.»

نمونه‌ای از این زنان، خانم «خدیجه ثقی»^۱، همسر امام خمینی علیه السلام است که در کنار خانه‌داری و انجام وظایفش، برای بهبود وضعیت زندگی، خلاقیت خود را به کار گرفته است. ایشان در این باره می‌گویند: «امام علیه السلام، سالی بیش از یک‌بار برای فرزندان لباس نمی‌خرید؛ اما وسط سال لباس آقامصطفی کهنه می‌شد و اگر به امام علیه السلام می‌گفتم، ایشان اجازه تهیه لباس نمی‌داد. من هم با هنر خیاطی، قبای کهنه امام علیه السلام را پشت و رو می‌کردم و از آن، یک دست کت و شلوار شیک برای آقامصطفی می‌دوختم.»^۱

چنین خلاقیت‌هایی، بیانگر بروز ایده‌ها و نگاه‌های دگرگونه به امکانات موجود است که علاوه بر کم کردن بار فکری مرد، موجب تمرکز بیشتر در مسائل مهم و اهداف پیش روی او می‌شود.

ب) خلاقیت در حل مشکلات مادی

بروز معضلاتی مانند ورشکستگی، نداشتن کسب و کار خوب، بیماری و... موجب ناراحتی و نامهربانی‌های برخی از زنان می‌شود. زن اگر به جای نامهربانی‌ها، خلاقیت خود را به کار گرفته، کمر همت ببندد و با ایده‌های جدید، شوهر را یاری کند، هم موجب سامان بخشیدن به زندگی خانواده و فرزندان خود و هم در پیشگاه خداوند رؤسفید خواهد شد.

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله در این باره فرموده‌اند:

«مُؤْمِنٌ إِمْرَأَةٌ غَزَلَتْ لِتَشْتَرِيَ لِأَوْلَادِهَا أَوْ عِيَالِهَا، إِلَّا كَتَبَ اللَّهُ لَهَا ثَوَابَ مَنْ أَطْعَمَ أَلْفَ جَائِعٍ وَ أَكْسَى أَلْفَ عُرْيَانٍ؛^۲ هر زنی که بافندگی

1. <http://tnews.ir/news/EA4C39914179.html>

۲. بحرانی، عوالم العلوم والمعارف، ج ۱، ص ۵۲۳.

کند و با درآمد آن، چیزی برای فرزندان و خانواده‌اش خریداری کند، خدای متعال ثواب اطعام هزاران گرسنه را به او عنایت می‌فرماید و نیز ثواب پوشاندن هزاران برهنه را به او عطا می‌فرماید.»

از این رو در بحران‌های مالی، زن نقش خاصی در اداره زندگی خواهد داشت؛ زیرا با برعهده گرفتن برخی مسئولیت‌های مادی، باعث بهترشدن اوضاع شده و مرد می‌تواند با فراغت ذهنی، تدابیری برای پی‌گیری و پیشبرد اهدافش اتخاذ کند؛ وگرنه مرد چنان در مشکلات اقتصادی متوقف می‌شود که درنهایت، از ادامه حرکت بازمی‌ایستد. ماجرای درباره کمک زن در مشکلات مادی، در زمان پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله نقل شده است: «یکی از یاران مخلص ایشان به نام عبدالله بن مسعود، همسری به نام زینب و چند فرزند داشت و از نظر مالی در مضیقه بود. زینب تصمیم گرفت همسرش را کمک کند. او ضمن اینکه وظایف و عبادات دینی خود را به خوبی انجام می‌داد، با انجام کارهای صنعتی، مبالغی پول به دست می‌آورد و علاوه بر تأمین زندگی خانواده، به مستمندان هم کمک می‌کرد.»^۱

ج) تعاملات اجتماعی

مردان موفق و بزرگ، برای گسترش اهداف خود، باید با مردم اجتماع ارتباط و تعامل داشته باشند. در واقع مردان از این طریق، سریع‌تر به موفقیت مورد نظرشان می‌رسند. زنان با هنر مهمان‌داری، نقش مهمی در برقراری ارتباط با دیگران دارند؛ به بیان دیگر زنان با مناعت طبع، برنامه‌ریزی و هنر خانه‌داری خود، می‌توانند باعث گسترش نیکی، پیشرفت روابط اجتماعی، ارتقای سطح

۱. محمد مهدی اشتهازدی، زنان مردآفرین، ج ۲، ص ۲۳۳ و ۲۳۴.

خانوادگی و تعالی همسر خود شوند. در تاریخ نمونه‌های بسیاری از این زن‌ها وجود دارد که ساره همسر حضرت ابراهیم علیه السلام یکی از ایشان است. «عامل و نشانه شخصیت و کمال ساره، کار خانه و پذیرایی از مهمانان حضرت ابراهیم علیه السلام بود. خداوند در قرآن، از این ویژگی نیکوی ساره چنین یاد می‌کند: «وَأَمْرَأَتُهُ قَائِمَةٌ»^۱ از این آیه درمی‌یابیم ساره، همواره سرپا و آماده پذیرایی از حضرت بود. وی همچنین در پذیرایی از مهمانان همسرش چنان مهارت داشت که حتی وقتی مهمان ناخوانده‌ای به منزل آنان می‌آمد، طولی نمی‌کشید که به بهترین شکل از وی پذیرایی می‌شد؛ چنانکه در قرآن می‌خوانیم: «فَمَا لَبِثَ أَنْ جَاءَ بِعِجْلٍ حَنِيذٍ»^۲ و دیری نپایید که گوساله‌ای بریان آورد.»^۳

۳. محبت

محبت از دیگر عواملی است که مرد را به اهداف موفقیت‌آمیز می‌رساند. «اگر زن، همیشه به شوهر محبت کند و شاد و خرم باشد، شوهرش هم به کسب و کار و زندگی دلگرم و علاقه‌مند می‌شود و در همه کارها موفق خواهد شد. مردی که کمبود محبت داشته باشد، به زندگی و کسب و کار بی‌علاقه می‌شود.»^۴ و از موفقیت و پیشرفت روی می‌گرداند؛ بنابراین زن همواره باید به شوهرش محبت کند و او را برای رسیدن به اهداف مطلوبش تا حد توان یاری کند؛ زیرا حمایت، محبت و روابط عاطفی، علاوه بر القای باور قلبی موفقیت، موجب هضم

۱. هود: آیه ۷۱.

۲. هود: آیه ۶۹.

۳. شکیباسادات جوهری، معماران تربیت (منزلت زن از دیدگاه اسلام و رهبران انقلاب

اسلامی)، ص ۲۲.

۴. ابراهیم امینی، آیین همسرمداری، ص ۱۳.

بسیاری از مشکلات زندگی و افزایش کوشش مرد می‌شود. یک نمونه عینی در این باره، حضرت خدیجه عَلَيْهَا السَّلَامُ است؛ چنانچه «لبخندها، مهربانی‌ها و محبت‌های حضرت خدیجه عَلَيْهَا السَّلَامُ بود که در دوره رسالت، غبار اندوه را از چهره پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ می‌زدود. او بود که خاک و خاکستری را که جاهلان روزگار بر سرش می‌پاشیدند، پاک می‌کرد و به پیامبر قوت قلب می‌داد.»^۱ خدیجه عَلَيْهَا السَّلَامُ علاوه بر فداکاری درباره صرف مال و اموالش در راه هدف متعالی پیامبر و اسلام، فداکاری‌های دیگری از جمله حمایت جانی از پیامبر و اهداف او کرده است. خدیجه عَلَيْهَا السَّلَامُ شریک غم‌های پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ و نوازشگری مهربان برای آن حضرت بود.^۲ مهربانی او وقتی بیشتر آشکار شد که مسلمانان به شعب ابی طالب رانده شدند. ثروت و دارایی او بود که مسلمانان را از خطر نیستی نجات بخشید؛ چنانکه «زهری» می‌نویسد: «خدیجه عَلَيْهَا السَّلَامُ برای رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ چهل هزار، انفاق می‌کرد.»^۳

۴. صبر

همان‌گونه که امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرموده‌اند، مکارم اخلاق ده مورد است که یکی از آنها صبر و استقامت در هنگام سختی‌هاست.^۴ از دیگر عرصه‌های موفقیت در زندگی مردان بزرگ، عرصه تحمل شرایط سخت است. چگونگی این شرایط، با توجه به جایگاه و شغل مردان متفاوت است و مردان برای تحمل آن، به وجود همسرشان نیاز دارند؛ زیرا به یمن حضور وی، به قوت قلب و آرامش می‌رسند و

۱. ره‌توشه ماه مبارک رمضان، «همسرداری و همکاری با خانواده»، ش ۱۰۷، ص ۸۱.

۲. محمد مهدی اشتهاردی، زنان مردآفرین، ص ۸۰.

۳. ابن‌جوزی، تذکرة الخواص، ص ۳۱۴.

۴. کلینی، کافی، ج ۲، ص ۵۵ و ۵۶.

می‌توانند با انرژی، پشتکار و اعتماد به نفس بالا، مشکلات را حل کنند؛ بنابراین زنان باید همواره در این شرایط کنار همسر خود باشند.

پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ می‌فرماید:

«يَجِبُ عَلَى الْمَرْأَةِ أَنْ تَصْبِرَ عَلَى زَوْجِهَا عَلَى الصَّرِّ وَالنَّفْعِ وَتَصْبِرَ

عَلَى الشَّدَةِ وَالرِّخَاءِ كَمَا صَبَرَتْ زَوْجَتَا أَيُّوبَ الْمُبْتَلَى؛^۱ بر زن لازم

است که در هر حال کنار شوهرش بوده و در مقابل سختی‌ها و

تنگناها صبور و بردبار باشد؛ مانند همسر حضرت ایوب عَلَيْهِ السَّلَام...»

بسیاری از زنان، ماند همسران جانبازان به‌صورت داوطلبانه همراهی در

شرایط سخت را انتخاب می‌کنند و با این کار خود، در واقع جهاد می‌کنند؛ زیرا

امام باقر عَلَيْهِ السَّلَام می‌فرماید: «به‌راستی که خداوند - عز و جل - بر زنان و مردان جهاد

را واجب کرده است؛ اما جهاد مردان آن است که (برای حفظ دین و مملکت)

مال و خون خود را بذل کنند تا در راه خدا کشته شوند و جهاد زنان آن است که

در مقابل دشواری‌های زندگی همسر صبر کنند.»^۲

بنابراین زنان در شرایط سخت رسالت بس سنگینی دارند و باید همواره در

تمام سختی‌ها شریک همسرشان باشند؛ نمونه‌ای از این زنان، «خانم

«عزت الشریعه مدرس مطلق»، همسر دکتر شهید بهشتی است که در تمام

شادی‌ها و غم‌ها، شریک زندگی او بود و نقش مؤثری در تبلیغ و اشاعه فرهنگ

اسلامی داشت.

شهید بهشتی رَحِمَهُ اللهُ می‌فرماید:

«ثمره ازدواجمان تا امروز، ۲۹ سال زندگی مشترک با سختی‌ها،

۱. میرزاحسین نوری، مستدرک الوسائل، ج ۱۴، ص ۲۴۲.

۲. حسن بن فضل طبرسی، مکرم الاخلاق، ص ۲۱۵.

آسایش‌ها، تلخی‌ها و شادی‌ها بود؛ چون همسر من همه‌جا، چه در خارج و چه در اینجا، همراه من بود.»^۱

همسر حضرت امام علیه السلام نیز، در تمام شرایط سخت با شکیبایی و استقامت خود، همواره ایشان را یاری می‌کرد. وی پانزده سال، آب و هوای گرم نجف را با مشکلات تحمل کرد و همه‌جا همراه امام بود؛ درحالی که در خانواده پدری‌شان در رفاه به سر می‌برد و دخترخانم پانزده‌ساله‌ای بیش نبود که به خانه امام وارد شد. مثل اینکه در آن موقع قم را دوست نداشت؛ ولی هرگز این مسئله را نزد امام اظهار نکرد و این خود، نشان‌دهنده صبر ایشان است. گفتنی است یکی از دلایل علاقه بسیار حضرت امام به ایشان نیز، همین صبر بود. امام خمینی رحمته الله علیه همیشه می‌گفتند: «خانم بی‌نظیر است! زجری که این خانم کشیده، هیچ‌کسی نکشیده.»^۲ البته خانم ثقفی نیز، بر سختی‌ها و صبوری که داشته‌اند، همواره افتخار می‌کنند.^۳

از دیگر زنان، همسر «میرزا کوچک‌خان» است که تا آخرین لحظات سخت زندگی شوهر، کنار او بود و دوشادوش وی به مبارزه پرداخت. میرزا در این باره به او گفته است: «تو برایم بانویی بودی که در تمام شرایط سخت، همچون کوه ایستادگی کردی! در عین حال، ذره‌ای از محبتت به من کم نشد و هرگز شکایت نکردی؛ معنی شریک زندگی و همسر بودن همین است. از تو متشکرم و از خدا برایت بهترین را آرزو مندم!»^۴

۱. واحد فرهنگی بنیاد شهید، او به تنهایی یک ملت بود، ص ۴۸.

۲. غلامعلی رجایی، برداشت‌هایی از سیره امام خمینی رحمته الله علیه، ج ۱، ص ۷۴.

۳. مصباحی، «یادمان زندگی و خدمات همسر امام رحمته الله علیه»، ص ۲۱۴.

۴. ابراهیم فخرایی، سردار جنگل، ص ۳۸۴.

۵. مدیریت خانواده

در زندگی مردان بزرگ و موفق، زنان وظایف بیشتری در مدیریت خانه دارند؛ زیرا مردها بنا بر وظایف و مسئولیت‌های خود، به فکر اداره و مدیریت وظایف بیرون از خانه و نیز برنامه‌ریزی، تدبیراندیشی و تلاش برای رسیدن به اهداف‌شان هستند. تربیت فرزندان، نظم و انضباط، مرتب‌کردن خانه، توجه به درس و موفقیت فرزندان و... برعهده زنان مردان موفق است و آنها باید به‌گونه‌ای عمل کنند که همسرشان بی‌دغدغه و مشغله ذهنی، آسوده‌خاطر در مسیر موفقیت و تعالی اهداف خویش گام بردارند. بدیهی است، مسئله مهم در زندگی بیشتر مردان، به‌ویژه مردان موفق، چگونگی اداره زندگی و خرج خانه است. بیشتر زنان برای این مسائل تدابیر خوبی دارند و با توجه به وضعیت اقتصادی، درآمد خانواده و خواسته‌های شوهر و فرزندان، اولویت‌بندی و برنامه‌ریزی می‌کنند.

امام صادق علیه السلام درباره این زنان می‌فرماید:

«حَيْرُ نِسَائِكُمْ، الطَّيْبَةُ الرَّيْحُ، الطَّيْبَةُ الطَّبِيخُ، الَّتِي إِذَا أَنْفَقَتْ أَنْفَقَتْ بِمَعْرُوفٍ وَإِنْ أَمْسَكَتْ أَمْسَكَتْ بِمَعْرُوفٍ. فَتِلْكَ عَامِلَةٌ مِنْ عَمَالِ اللَّهِ وَ عَامِلَةٌ لِلَّهِ لَا يَخِيْبُ وَلَا يَنْدَمُ؛^۱ بهترین زنان، زنی است که دارای بویی خوش و دست‌پختی خوب باشد. وقتی خرج (انفاق) می‌کند، بجا خرج کند و هنگامی که خرج نمی‌کند، بجا از خرج کردن خودداری ورزد. چنین زنی، کارگزاری از کارگزاران خداست و کارگزار خدا نه ناامید می‌شود و نه پشیمان!»

یکی از نمونه‌های این زنان، خانم «قمرالسادات مهدوی طباطبایی»، همسر علامه طباطبایی است که به‌خوبی زندگی را اداره و مدیریت می‌کرد. فرزندشان

۱. حرّ عاملی، وسائل الشیعة، ج ۱۴، ص ۱۵.

درباره نحوه مدیریت مادرش گفته است:

«پدرم... صاحب‌اختیار خانه و امور آن را مادرم می‌دانستند. مادرم به کارهای درس ما و رفت و آمدهایمان رسیدگی می‌کرد و همه مسائل را کنترل می‌کرد؛ به قدری با هدایت عمل می‌کرد که پدرم با فراغت خاطر تمام به امور علمی خود می‌پرداختند.»^۱

همچنین علامه طباطبایی درباره چگونگی اداره منزل به دست همسرشان می‌فرماید:

«من زندگی پرفراز و نشیبی داشتم. در نجف اشراف با سختی‌هایی مواجه می‌شدیم. من از حوائج زندگی و چگونگی اداره آن کمتر اطلاع داشتم. مدیریت خانه برعهده خانم بود. در طول مدت زندگی ما، هیچ‌گاه نشد خانم کاری بکند که من حداقل در دلم بگویم: «کاش این کار را نمی‌کرد!» یا کاری را ترک کند که من بگویم: «کاش این عمل را انجام داده بود!»^۲

۶. قناعت

مردان زمانی به موفقیت می‌رسند که ذهن و وقت آنها درگیر مسائل پوچ و سطحی نشود. این زنان هستند که با انتخاب نوع زندگی، می‌توانند چنین مشغله‌هایی را از مردها دور کنند. یکی از این مشغله‌های ذهنی، تلاش برای مصرف‌کنندگی است. می‌توان گفت در قرن حاضر، بسیاری از مردم در هیپنوتیزم مصرف‌گرایی غرق شده‌اند و بعضی از زنان به‌گونه‌ای تحت تأثیر تبلیغات رسانه‌ها قرار گرفته‌اند که تعویض هر ساله لوازم و اثاثیه را از ملزومات

۱. مجله زن روز، «مصاحبه با خانم نجم‌السادات طباطبایی»، ش ۸۹۲، آبان ۱۳۶۱، ص ۶۰.
 ۲. علی‌اکبر حسینی، مجله درس‌هایی از مکتب اسلام، «ویژگی‌های اخلاقی علامه طباطبایی»، ص ۳۶.

زندگی خود می‌دانند. این نگرش، منجر به بروز چالش‌های بسیاری در خانواده‌ها - به‌ویژه خانواده‌های کم‌درآمد - شده است؛ زیرا زنان به‌جای تشویق مرد برای پیشرفت و تعالی، پیوسته شوهر خود را به کسب ثروت ترغیب می‌کنند و این مسئله، نه تنها موجب انحراف مرد از اهداف و برنامه‌های آتی زندگی‌اش می‌شود، بلکه از او ماشین چاپ پول با تفکر مصرف‌گرایی می‌سازد. در حالی که مردها به‌جای هدر دادن سرمایه مالی و عقلی خود برای مصرف‌زدگی، می‌توانند از آن در دیگر عرصه‌های مهم زندگی بهره‌گیرند و سریع‌تر به موفقیت مدنظر خود برسند.

برخی از زنان، مثل همسر شهید رجایی، هیچ‌گونه توجهی به مصرف‌گرایی ندارند و با قناعت‌گرایی، سبک زندگی ساده و معقولی را از همان ابتدای شروع زندگی مشترک انتخاب می‌کنند. ایشان درباره خرید دوران نامزدی‌اش می‌گوید: «شهید رجایی موارد ضروری را می‌خرید و درباره طلا و جواهر می‌گفت، اینها باشد بعد برویم با فرصت و وقت مناسب و با سلیقه یکدیگر بخریم. من هم که می‌فهمیدم، دلم به حال او می‌سوخت و از طرفی هم خوشم می‌آمد که چنین عزت‌نفس و مناعت‌طبعی دارد.» اما نوعروسان امروز، به جای آنکه با برنامه‌ریزی‌های دقیق از سرمایه‌های مالی شوهرشان برای موفقیت وی بهره‌گیرند و تنها به داشتن امکانات ضروری قانع باشند، برای رسیدن به خواسته‌های مصرف‌زدگی خود، شوهر را به قرض و بدهکاری ناچار می‌کنند. همسر شهید رجایی همچون خود شهید، همواره در زندگی قناعت را پیشه می‌کردند و با توجه به اینکه تدبیر شهید، فراهم کردن وسایل رفاهی در حد ممکن بود، خانم «عاتقه صدیقی (پوران رجایی)» هیچ‌گاه اعتراض نمی‌کردند و همواره ساده‌زیست بودند. حال آنکه ایشان با توجه به مقام و موقعیت همسرشان، می‌توانستند

توقعات مصرفی فراوانی داشته باشند؛ اما پیوسته با قناعت و رضایت زندگی کردند. امام صادق علیه السلام در حدیثی درباره‌ی زن قناعت‌پیشه می‌فرماید: «بهترین زنان شما، زنی است که اگر چیزی به او داده شد، شکر و سپاس گوید و اگر از چیزی محروم شد، راضی و قانع باشد.»^۱

۷. برقراری آرامش

یکی دیگر از عوامل سبب‌سازِ موفقیت مرد، وجود حس آرامش در خانه است؛ به‌ویژه برای مردانی که در خانه کار یا پژوهش می‌کنند. محیط خانه چنین مردانی، باید بیش از دیگران سرشار از آرامش و تفاهم، خوشرویی و احترام، محبت و گذشت و عاری از تنش، مشاجره، ناراحتی و... باشد تا آنها بتوانند علاوه بر آسوده‌خاطر بودن و استراحت جسمی و فکری، به تعالی اندیشه بپردازند. فراهم‌کردن این محیط برعهده‌ی زن است؛ «زیرا خداوند در قرآن کریم، اصالت در ایجاد آرامش را به زن داده، او را در این امر روانی اصل دانسته و مایهٔ مودت و رحمت یاد کرده است.»^۲

در قرآن مجید آمده است:

«وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ
بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً...»^۳ و از نشانه‌های او، این است که از
خودتان همسرانی برای شما آفرید تا با آنها آرام‌گیرید و میانتان
مهر و رحمت نهاد.»

۱. محمدباقر مجلسی، بحار الأنوار، ج ۱۰۳، ص ۲۲۹.

۲. میترا اژدری، «افکارمان را بشوییم»، مجله پیام زن، ش ۲۷۶، ص ۲۶.

۳. روم: آیه ۲۱.

تاریخ نمونه‌های بسیاری را از این‌گونه زنان به خود دیده است؛ اما اسوه تمام زنان جهان، حضرت فاطمه زهرا علیها السلام، برای برقراری آرامش، به‌گونه‌ای رفتار می‌کرد که حضرت علی علیه السلام می‌فرمود:

«وَلَقَدْ إِلَيْهَا كُنْتُ أَنْظُرُ إِلَيْهَا فَتَنَكَ عَنِّي الْهُمُومَ وَالْأَحْزَانَ؛^۱
هرگاه به خانه می‌آمدم و به فاطمه می‌نگریستم، همه اندوهم
برطرف می‌شد.»

۱. کلینی، اصول کافی، ج ۵، ص ۵۰۷.